

POSTANOWIENIE

20 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Łochowski

na posiedzeniu niejawnym 20 kwietnia 2023 r. w Warszawie,
w sprawie z powództwa J. M., P. M.

i K. P.

przeciwko W. M., J. W., J. S.

i N. S.

o ustalenie bezskuteczności wydziedziczenia,
na skutek wystąpienia przez Sąd Rejonowy w Augustowie
postanowieniem z 17 lutego 2023 r., I C 83/22,
o przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu,

**odmawia przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi
równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 17 lutego 2023 r. Sąd Rejonowy w Augustowie wystąpił do Sądu Najwyższego na podstawie art. 44¹ § 2 k.p.c. o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego, powołując się w tym zakresie na wnioski pozwanych z 30 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 44¹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do

rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Nie ulega wątpliwości, że art. 44¹ § 1 k.p.c. dotyczy takich sytuacji, gdy rozpoznanie sprawy w danym sądzie, bez względu na to przez którego sędziego, godziłoby w dobro wymiaru sprawiedliwości. Chodzi zatem, co do zasady, o tego rodzaju okoliczności, które są powiązane z danym sądem w znaczeniu ustrojowym (instytucjonalnym), a nie z konkretnym sędzią.

Wystąpienie okoliczności uzasadniających zastosowanie art. 44¹ § 1 k.p.c. powinien wskazać sąd, który wnioskuje o przekazanie sprawy (postanowienie SN z 27 października 2021 r., IV CO 133/21). Sąd występujący o przekazanie sprawy na podstawie art. 44¹ § 1 k.p.c. ma zatem obowiązek - przy wykorzystaniu przewidzianych prawem instrumentów procesowych - przedstawić okoliczności, wskazujące na zagrożenie dobra wymiaru sprawiedliwości i usprawiedliwiające przekazanie sprawy do innego sądu.

Sąd Rejonowy nie sporządził uzasadnienia postanowienia z 17 lutego 2023 r., ani zasadniczych powodów tego rozstrzygnięcia (zob. art. 357 § 5 k.p.c.). Ograniczył się w tym zakresie jedynie do powołania w sentencji postanowienia na treść wniosku pozwanych z 30 stycznia 2023 r. Jak się wydaje, Sąd Rejonowy wskazując, że występuje do Sądu Najwyższego z wnioskiem o przekazanie sprawy, „kierując się [...] treścią wniosku pełnomocnika pozwanych z dnia 31.01.2023 r.”, odwołał się do rozwiązania przewidzianego w art. 357 § 6 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, wydając postanowienie podlegające zaskarżeniu, sąd może, według swej oceny opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy, postanowić o odstąpieniu od jego uzasadnienia, jeżeli w całości uwzględnia zawarty w piśmie procesowym wniosek strony i podziela argumenty strony przytoczone na jego poparcie; w postanowieniu należy powołać to pismo.

Jednak art. 357 § 6 k.p.c. nie ma zastosowania do postanowienia sądu występującego na podstawie art. 44¹ k.p.c. o przekazanie sprawy. Nie jest to bowiem postanowienie zaskarżalne, a tylko takich dotyczy art. 357 § 6 k.p.c. Poza tym sąd może przy wydaniu postanowienia „odstąpić od jego uzasadnienia”, co wymaga podjęcia wyraźnej decyzji procesowej. Co więcej, odstąpienie od uzasadnienia może nastąpić tylko wówczas, gdy sąd (1) uwzględnia w całości wniosek strony i (2) podziela argumenty strony przytoczone na jego poparcie. Wszystkich tych elementów przewidzianych w art. 357 § 6 k.p.c. zabrakło w postanowieniu Sądu Rejonowego z 17 lutego 2023 r.

Na marginesie można jeszcze wskazać, że sąd nie może na podstawie art. 44¹ k.p.c. wystąpić do Sądu Najwyższego z „wnioskiem”. W postępowaniu cywilnym wnioski składają bowiem strony i uczestnicy postępowania (zob. art. 125 § 1 k.p.c.), a sąd może wystąpić o wyznaczenie innego sądu albo przekazanie sprawy (art. 44 § 2, 44¹ § 2, 45 § 2 k.p.c.), ewentualnie w tym celu przedstawić akta (art. 44² k.p.c.). Są to czynności o innej naturze niż złożenie „wniosku”.

Przede wszystkim jednak wskazane w piśmie pozwanych z 30 stycznia 2023 r. argumenty nie przekonują o tym, że dobro wymiaru sprawiedliwości wymaga przekazania sprawy I C 83/22 innemu sądowi. Pozwani powołują się na: 1) przewlekłość postępowania w sprawie I C 274/18, 2) zawieszenie postępowania w tej sprawie, 3) szybkie wyznaczenie terminu w sprawie I C 83/22, 4) treść notatek urzędowych sporządzonych w sprawie I C 274/18, 5) rozpoznawanie sprawy I C 83/22 przez konkretnego sędziego Sądu Rejonowego – J. F., która orzekała także w sprawie I C 274/18. Argumenty podniesione w pkt 1, 2, 4 nie dotyczą postępowania w sprawie I C 83/22 i nie mogą prowadzić do wniosku o istnieniu podstaw do przekazania tej sprawy innemu sądowi.

Z całą pewnością szybkie wyznaczenie terminu w sprawie I C 83/22 samo w sobie nie daje podstaw do uznania, że postępowanie w tej sprawie jest w jakikolwiek sposób wadliwe, godząc w usprawiedliwione interesy pozwanych. Z tych samych przyczyn podejmowania czynności w sprawie I C 274/18 przez referenta sprawy I C 83/22 nie może być uznane za usprawiedliwiając przekazanie sprawy innemu sądowi.

Pozwani nie przytoczyli więc takich argumentów, które brane pod uwagę zarówno z osobna, jak i łącznie dawałaby podstawy do przyjęcia, że ze względu na dobro wymiaru sprawiedliwości Sąd Rejonowy w Augustowie nie powinien rozpoznawać sprawy I C 83/22.

Z tych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 44¹ § 1 k.p.c. odmówił przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu.

[SOP]

[ms]

